

**MANRESA CONTRA NAPOLEÓ
MALAPARTE. LA SEU EN TEMPS DE
GUERRA (1808-1814).
20 d'Octubre del 2010**

Maria Gemma Rubí i Casals
Universitat Autònoma de
Barcelona

Libre segon.
Libre de Originals
Resolucions de la Molt
R^{ta} Comunt. de P^{res}
de la Seu de Manresa; co-
mensant lo dia 30. Juny del
any 1796.

ESTRUCTURA DE LA CONFERÈNCIA

- El context històric de la Guerra del Francès.
- L'estament eclesiàstic davant d'aquests fets.
- La vida a la Seu.
- Repercussions de la guerra sobre la vida religiosa.
- La politització dels canonges i dels beneficiats
- El canonge Muntanyà

NAPOLEÓ BONAPARTE

EL CONTEXT HISTÒRIC

- Regnat de Carles IV i la doble abdicació de Baiona el mes de març de 1808.
- La invasió napoleònica de la península ibèrica. El bloqueig continental.
- Alçament popular el 2 de maig de 1808 i revolta del poble en contra de la invasió dels francesos.
- Guerra llarga de resistència i d'ocupació intermitent de Catalunya per part de les tropes franceses.

VISTA ORIENTAL DE LA CIUTAT DE MANRESA A PRINCIPI DEL SEGLE XIX

MANRESA, L'ANY 1808

- Capital de corregiment: Francesc de Codony Paladella com a corregidor, i Joaquín Torres y Torrecilla, alcalde major.
- Població propera als 9.000 habitants, 2.140 veïns, 1076 cases habitades i 51 deshabitades. Catalunya tenia 858.818 habitants.
- Centre econòmic molt dinàmic: seda, filatura del cotó (energia hidràulica), i exportadora de vins i aiguardents. Molins fariners i polvorers hidràulics. Política econòmica contrària als interessos dels comerciants i manufacturers.
- Greu crisi econòmica i malestar social: males collites i ruptura circuits comercials.
- Dèficit de representativitat per part de les classes emergents i per part de l'artesanat urbà.

ELS DESASTRES DE LA GUERRA

- Saquejos i incendis, i contribucions extraordinàries.
- Cinc incursions franceses entre 1810 i 1812. La ciutat sempre era abandonada.
- Gran incendi del 30 de març de 1811:crema de 440 edificis dels 1.730 existents.
- Destrucció d'infraestructures, epidèmies i pobresa. Agudització de la crisi econòmica.

L'INCENDI DE MANRESA DE 1811

Incendio de Manresa per los francesos.

L'INCENDI DE MANRESA EL 1811

I.^o Centenario de la Guerra de la Independencia Española

Serie 2.º

Incendio de Manresa

N.º 53

EL MARISCAL MACDONALD

L'ESTAMENT ECLESIASTIC

- A Manresa hi havia sis ordres religiosos, a banda de la comunitat de clergues de la Seu. En total, 230 persones.
- El Bisbe de Vic, Francisco Veyan: Llitera de Tamarit. Regalista moderat i reformista.
- Relaxament de costums a la diòcesi de Vic, descurança en el vestir i en la celebració d'alguns rituals religiosos.
- Anarquia i confusió en l'administració de les parròquies, i retards en el cobrament dels censals i dels drets de sagristia.

LA VIDA RELIGIOSA A LA SEU

- Col·legiata secular que actuava com a una mena de concatedral diocesana.
- Dos cossos: el **Capítol de canonges** (s. XI, la canònica regular de Sant Agustí), i la **comunitat de beneficiats** (església de Sant Martí). Fundació de beneficis eclesiàstics a càrrec de famílies acomodades.
- El paborde era el cap de l'església. El capítol de canonges tenia al seu càrrec la celebració de l'ofici diví. Sis dignitats o oficis: cambrer, sagristà, infermer, prior, chantre, i rector de l'església de Sant Miquel. Elegia al bosser de quotidianes, el manxador de l'orgue, l'organista, els corers, etc..
- D'altres habitants: els escolans, el macer, el silencièr, el mestre de capella, el porter del Capítol i el fosser.

DOBLE CRISI A LA VETLLA DE LA GUERRA: CRISI ECONÒMICA

- **Crisi econòmica:** davallada de l'interès dels censals del 5 al 3% (1750), i l'ascens dels preus agrícoles a finals del segle. Reproducció social barata dels cabalers a expenses de les necessitats de crèdit d'altres col·lectius.
- Crisi de la xarxa censalista: 21 censals entre 1806 i 1815.
- Estratègies per a combatre la minva d'ingressos: disminuir el nombre de residents, i l'agrupament de misses i aniversaris.
- Durant la guerra: panorama de precarietat produït també per les contribucions forçoses, la percepció de la meitat del delme, les requises, els saqueigs, els retards en el cobrament de les pòlisses de les quotidianes, etc.
- Els principals perjudicats: els beneficiats i aprofundiment de les desigualtats existents respecte dels canonges.

CRISI DE GOVERN

- Les discrepàncies entre el paborde i els canonges.
- Els enfrontaments habituals entre els canonges i la comunitat de preveres. Els beneficiats depenien de la distribució de quotidianes, i aquesta estava controlada pels canonges.
- Diferents concòrdies: 1419, i la de 1655 (de Francesc Tauler), vigent. Desigualtat jeràrquica i econòmica entre els cossos.
- La intervenció del Bisbe de Vic.

LES REPERCUSSIONS DE LA GUERRA SOBRE LA VIDA RELIGIOSA

- Els anys bèl·lics no aconseguiren la pacificació, tot i aconseguir normalitzar els rituals i els costums.
- Uns estatuts que no prosperen, a iniciativa del Bisbe de Vic: el Paborde no tenia jurisdicció sobre els beneficiats, ni podia disposar ni manar sobre el Cor i la sagristia, ni en la resta de l'església.
- La conducta del vicari general: Carles de Grassiot.
- Les dificultats econòmiques creixents, malgrat haver-hi cinc canongies vacants. El cas del canonge Domingo Jover.
- Cobrament de delmes, lliurament de plata i de joies. La quota de capitació i subsidi forçós de guerra. Repartiment de sopes per als pobres, i xais a l'hospital militar.
- Alteració de les funcions religioses.
- L'estat de misèria en què caigué la comunitat de beneficiats.

LA POLITITZACIÓ DELS ECLESIASTICS

- Creuada religiosa contra els “impius” francesos.
- El baix clergat es col·locà al costat del poble, mentre que l'alta jerarquia participà activament en la reconducció dels avalots produïts a l'estiu de 1808.
- El paborde de la Seu, Juan Agustín García.
- El beneficiat Antoni Ferriols, i el canonge Josep Alsina (l'origen de la contrarevolució).
- Actitud contemporitzadora amb el poder polític, també sota la capitania general de Luis Lacy.
- Organitzador de processons, novenes i rogatives públiques.

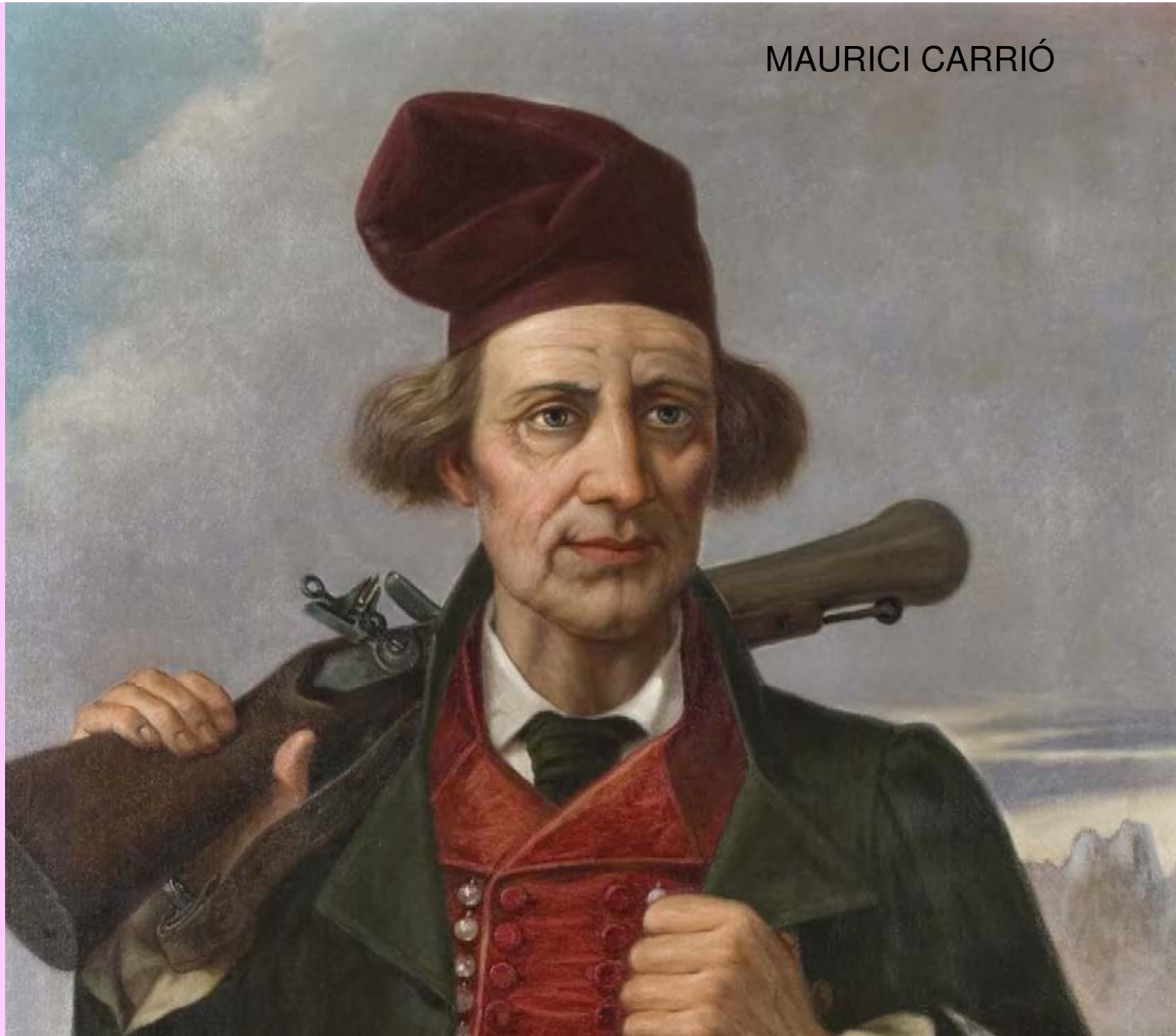
LAPIDA CENTENARI

La crema del paper
segellat a la plaça major
de Manresa (2-VI-1808)

MAURICI CARRIÓ

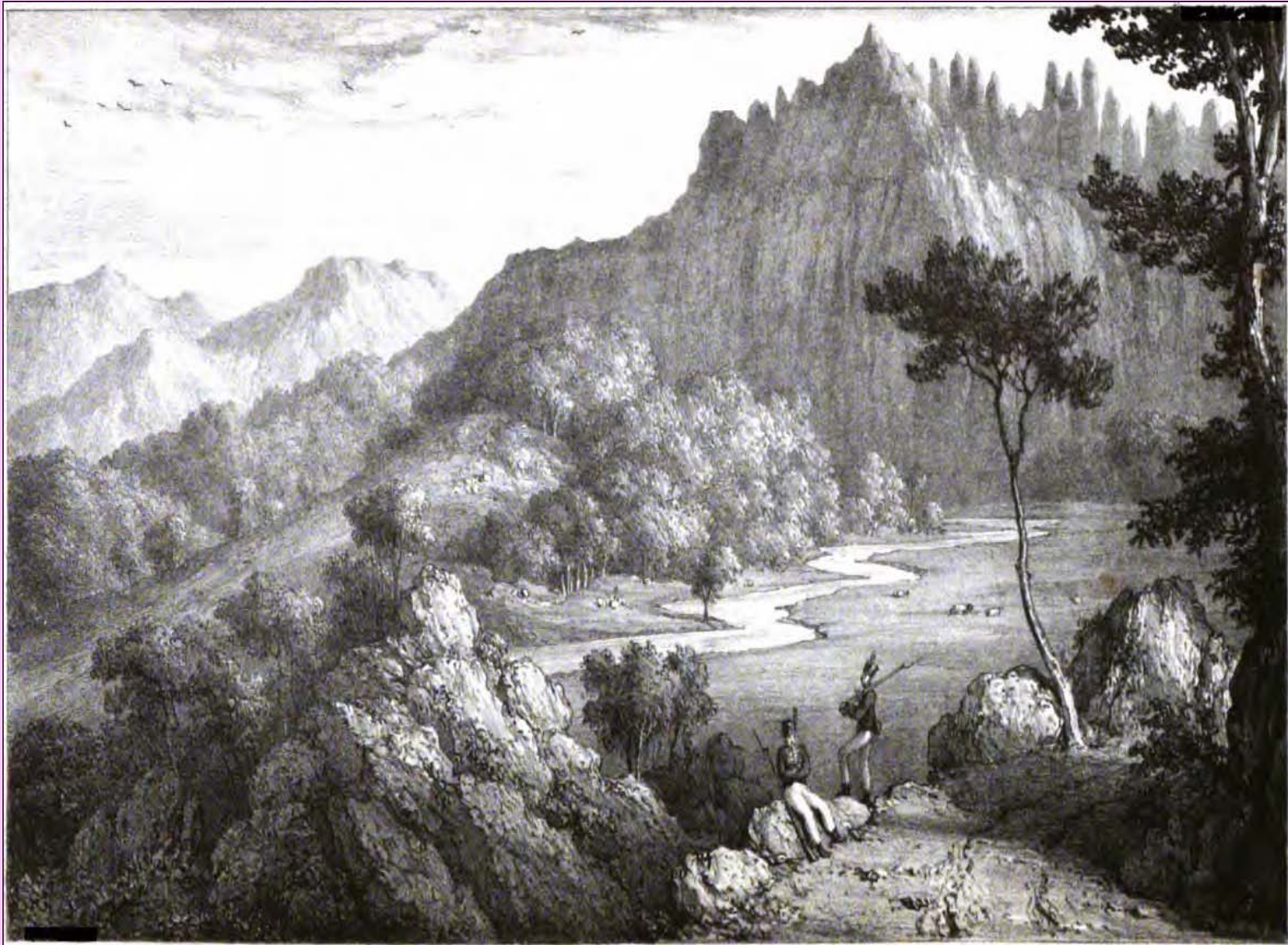

Recollida d'armes als pobles
del Corregiment de Manresa

La Junta de Govern a la Casa de la Ciutat

L'escenari de les batalles del Bruc al peu de Montserrat

Atac dels guerrillers catalans a l'avantguarda del General Schwartz

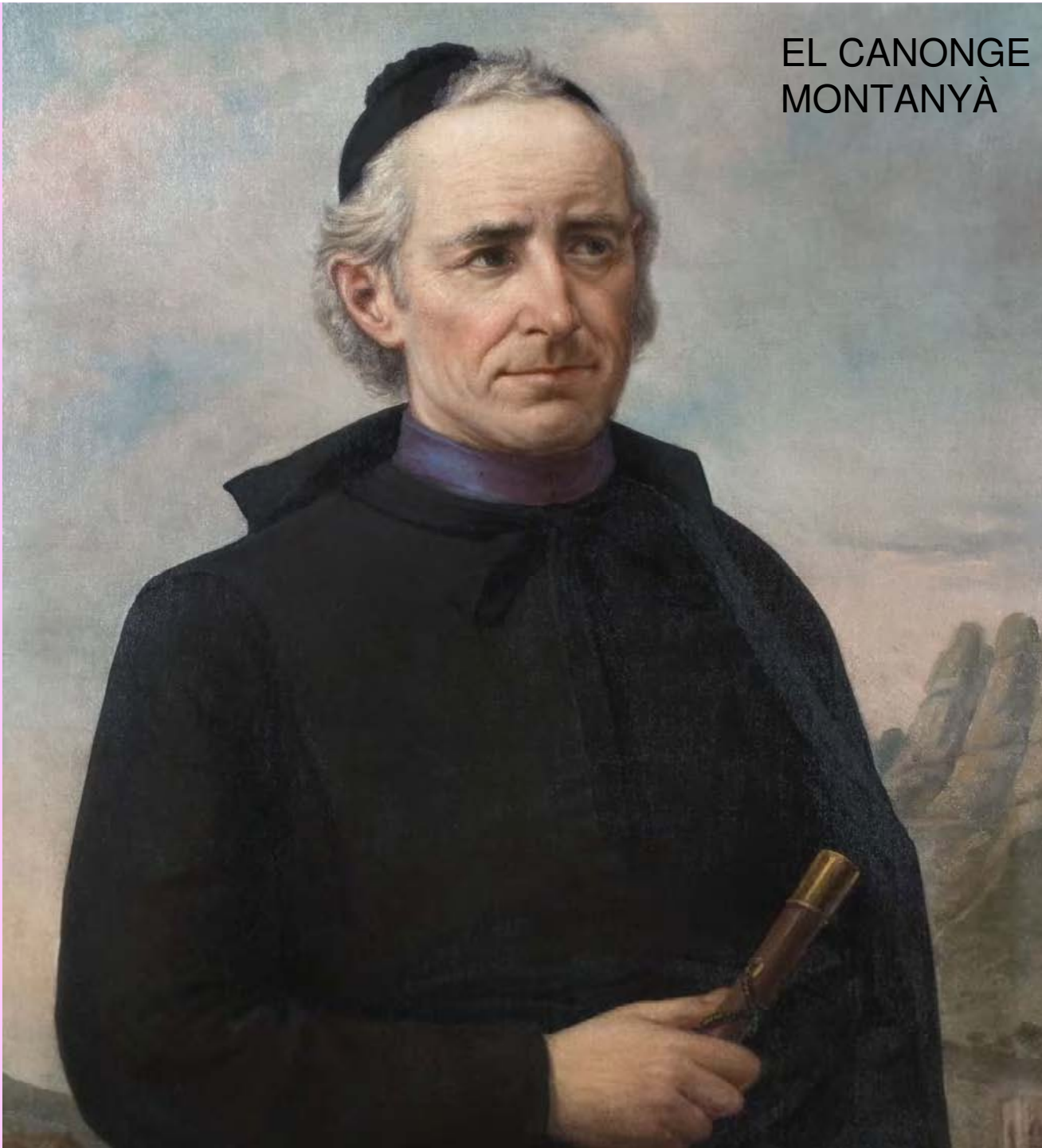

Primera batalla del Bruc (6-VI-1808)

EL CANONGE RAMON MONTANYÀ I COCA (1752-1811).

- Formació en humanitats i filosofia al col·legi de dominics de Solsona. Estudis i doctorat de Teologia (1778) a la Universitat de Cervera (Ramon Montanyà i Freixes).
- 1780: ordenat sacerdot i beneficiat de la Seu.
- 1802: degà de la comunitat de preveres.
- Febrer de 1805: canonge.
- Comandant dels sometents del corregiment de Manresa. Fill adoptiu de Manresa l'any 1804, i polèmica a l'ingrés a la Galeria de Manresans Il·lustres.
- Testimonis contradictoris i certa fama d'afrancesat (en tant que còmplice de les autoritats).
- La seva posició envers la guerra: en defensa de la religió i de la pàtria. Però amb dubtes sobre la compatibilitat del vessant militar amb el seu estatus de clergue.
- Tarannà diplomàtic, negociador i conciliador.

EL CANONGE RAMON
MONTANYÀ

204

COPBLAS

SOBRE LA PRODIGIOSA Y MEMORABLE VICTORIA ALCANZADA DE EL ARROGANTE y jactancioso ejercito frances en los montes del Bruch, y Casa-Masana por un puñado de paisanos de la Ciudad de Manresa, Villa de Igualada, Sanpedor, Sellent, Artés, Castellgalí, Guardiola, y otros pueblos de aquella vecindad, protegidos de la Virgen Santisima Nuestra Sra. de la CONCEPCION y de los Santos Patronos de dicha Ciudad, en el dia 6 de Junio del año 1808.

Grata al Dios de Magestad
 Manresa, y llena de gloria
 En seis de Junio memoria
 Dejó á la posteridad.
 Sabida es la indignidad
 Con que trató á nuestra España
 De un Corzo la negra saña,

Dará la posteridad.
 Luego que Manresa vió
 Puesta en el papel sellado
 La firma de aquel malvado
 Murar que al Rey engañó,
 Papel y firma abrasó
 Por guardar fidelidad

De soberbios regimientos
 Mandalos por Schwarts el vil
 Victimas son del gentil
 Esfuerzo de esta Ciudad.
 En seis de Junio en memoria
 De nuestra posteridad,
 Todo cuanto las legiones

RETORN DE L'ABSOLUTISME

- Restauració de l'aliança del tro i l'altar.
Commemoració de l'entrada de Ferran VII a Catalunya l'abril de 1814.
- Severa ensulsiada de l'ordre polític i social de l'Antic Règim.
- L'Església deixarà de ser “un estat dins de l'Estat”: aprofundiment de la política de desamortització dels béns eclesiàstics.

MOLT AGRAÏDA PER LA SEVA ATENCIÓ
I A REVEURE